

Samenwerking mbo- en hbo sociaal professionals vraagt een zeker ongepastheid

Hoe maken we gebruik van elkaars professionele krachten? Voor integrale samenwerking in het sociaal domein hebben we elkaar nodig. Samenwerking tussen verschillende disciplines draagt bij aan versterking van de kwaliteit van zorg. Dit betekent dat mbo en hbo opgeleide sociaal professionals elkaar kunnen en moeten aanvullen. In de praktijk blijkt dit nog niet altijd even makkelijk van de grond te komen en lijkt de mbo'er in het transformatie 'geweld' het onderspit te delven in waardering en inbreng.

We hebben in onze sector de mondvol van 'interprofessioneel werken' en 'integrale aanpak'. Hbo-opleidingen in Nederland zijn volop bezig hun onderwijs anders in te richten. Anders gezegd om te vormen naar wat heet 'sociaal werk' waarbij de nieuwe werker vooral een generalist of een T-shaped professional moet zijn. Het idee van deze transformatie is dat multi- en interdisciplinaire samenwerking en communicatie nodig zijn om tot een betere effectieve aanpak te komen van probleemgezinnen en kwetsbare individuen. Uit het oog dreigt men te verliezen dat interprofessioneel werken en een integrale aanpak ook betekent: samenwerken met de zorg- en welzijnsopleidingen van het mbo en mbo-opgeleiden.

In de vele publicaties die het licht zien over de professionaliteit van het sociaal werk heeft het er veel van weg dat het sociaal werk en het sociaal domein vooral een aangelegenheid is voor hbo en universitaire professionals. De indruk wordt gewekt dat mbo'ers er nauwelijks toedoen. Althans ze worden zelden of nooit expliciet genoemd. Bijna nergens wordt in degelijke publicaties en studies melding gemaakt van de onderscheidende rollen en taken die mbo'ers en hbo'ers hebben in het sociaal domein en hoe zij zich tot elkaar idealiter kunnen en moeten verhouden. Ook het interessante recent verschenen boek *Verhuizing van de verzorgingsstaat*, waarin de 'belofte van nabijheid' centraal staat, geeft de lezer het gevoel dat sociaal werk bij uitstek het werkteerrein is van hbo-professionals. En dat is toch vreemd?

Immers, de lokale overheid wenst zorg en welzijn fysiek 'nabij' ofwel dichtbij bewoners/cliënten te organiseren door o.a. het leveren van maatwerk, aan te sluiten op de vraag van burgers, vertrouwdeheid te wekken, preventief en integraal en zelfs creatief te werken, te ontzorgen en professionele samenwerking te stimuleren. Je mag veronderstellen dat ook voor de mbo-opgeleide sociaal professionals bij het realiseren van die 'belofte van nabijheid' een prominente rol is

weggelegd. Niets is minder waar. De nadruk van het lokale welzijnszorgbeleid ligt op het werk van de veelal hbo-'bemande' sociale wijkteams waar alle heil van wordt verwacht. Echter, de oplossing ligt niet alleen bij de 'heilige graal' die wij sociale wijkteams noemen. De vraagstukken en problemen die zich voordoen zijn te groot en te veel. Het gaat de capaciteit van sociale wijkteams gewoonweg te boven. Aan veel zaken en vraagstukken komen sociale wijkteams door overbelasting en protocollaire rompslomp niet of nauwelijks toe.

Er blijft dus veel belangrijk werk liggen. Dat gat kunnen juist mbo-professionals zinvol en nuttig vullen. Met name voor de gevallen die net niet zwaar genoeg zijn om hulp en ondersteuning te krijgen vanuit het wijkteam of juist gezinnen die niet tijdig worden gezien door het wijkteam. Juist in de huidige constellatie kan de mbo-professional het werk van de hbo'er in de wijk ontlasten. Door outreachend - dichterbij - bewoners in de wijk te staan, te werken met gezinnen die tussen wal en schip dreigen te vallen. Door oog en oor te zijn voor eerste ondersteuningsvragen en behoeften van bewoners kan de mbo'er in preventieve zin van toegevoegde waarde zijn voor de sociale aanpak in wijken. Door contacten te leggen en op te bouwen met kwetsbare gezinnen en jongeren en te opereren in wijknetwerken. Zaken en taken waar de veelal met bureaucratie/protocollen belaste hbo-professional met name in wijkteams tot op heden nog moeilijk en moeizaam aan toekomen.

We hebben meer durf nodig in het sociaal werk oftewel onaangepastheid om vragen, behoeftes en problemen van kwetsbare bewoners in de wijk in samenspraak en samenwerking op te lossen. Willen we sociale problemen goed aanpakken is het niet een kwestie van 'of -of' (mbo of hbo) maar van 'en-en' (mbo en hbo). Het gaat om lef en moed van mbo-instellingen, hbo-opleidingen en de beroepssector om wat meer op te komen voor de belangen van mbo-professionals in het transformerende sociale domein en om zo elkaars professionaliteit te versterken. We zouden sowieso ook richting beleid, bestuur en politiek een vuist moeten durven maken en opkomen voor het sociaal werk in brede zin. Daar hoort een zeker ongepastheid bij dat wil zeggen het niet-vanzelfsprekende of het onbesprokene met elkaar bespreekbaar te maken ter versterking van de professionaliteit van het sociaal werk.

Toby Witte is lector

Maatschappelijke Zorg bij Kenniscentrum Talentontwikkeling, Hogeschool Rotterdam en medetrekker van de Werkplaats Sociaal Domein Zuid-Holland Zuid